ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 5ης Ιουλίου 2007 *

Στην υπόθεση C-321/05,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Østre Landsret (Δανία) με απόφαση της 3ης Αυγούστου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Αυγούστου 2005, στο πλαίσιο της δίκης

Hans Markus Kofoed

κατά

Skatteministeriet,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič και E. Levits, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Ιανουαρίου 2007,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο Hans Markus Kofoed, εκπροσωπούμενος από τον L. Melchior Kjeldsen, advokat,

— η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Molde, επικουρούμενο από τον K. Lundgaard Hansen, advokat,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενη από την C. Gibbs, επικουρούμενη από την J. Stratford, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους H. Støvlbæk και R. Lyal,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 8ης Φεβρουαρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 2, στοιχείο δ΄, 8 και 11 της οδηγίας 90/434/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1990, σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς για τις συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές μετοχών που αφορούν εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών (ΕΕ L 225, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Kofoed και του Skatteministeriet (υπουργείο φορολογίας), σχετικά με την υποβολή ανταλλαγής εταιρικών μεριδίων στον φόρο εισοδήματος.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Η οδηγία 90/434, κατά την πρώτη αιτιολογική της σκέψη, σκοπεί να διασφαλίσει ότι οι πράξεις αναδιάρθρωσης εταιρειών διαφόρων κρατών μελών, όπως οι συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές μετοχών, δεν εμποδίζονται από ειδικούς περιορισμούς, μειονεκτήματα ή στρεβλώσεις που απορρέουν από τις φορολογικές διατάξεις των κρατών μελών.

4 Προς τούτο, η οδηγία θεσπίζει ένα καθεστώς κατά το οποίο οι εν λόγω πράξεις δεν επιτρέπεται να αποτελούν αυτές καθαυτές αντικείμενο φορολογίας. Ενδεχόμενες υπεραξίες, οι οποίες συνδέονται με τις πράξεις αυτές, επιτρέπεται, καταρχήν, να φορολογούνται, πλην όμως μόνον κατά τον χρόνο κατά τον οποίο πράγματι εισπράττονται.

5 Το άρθρο 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 90/434 ορίζει την «ανταλλαγή μετοχών» ως την «πράξη με την οποία μια εταιρεία αποκτά συμμετοχή στο κεφάλαιο άλλης εταιρείας σε ποσοστό το οποίο της παρέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας αυτής, έναντι παροχής στους εταίρους της δεύτερης αυτής εταιρείας, σε αντάλλαγμα των τίτλων τους, τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της πρώτης και, ενδεχομένως, έναντι καταβολής συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά το οποίο δεν υπερβαίνει το 10 % της ονομαστικής αξίας των τίτλων αυτών ή, ελλείψει ονομαστικής αξίας, της λογιστικής αξίας των τίτλων αυτών».

6 Κατά το άρθρο 2, στοιχεία ζ΄ και η΄, της οδηγίας 90/434, νοούνται ως «αποκτώμενη εταιρεία» «η εταιρεία στην οποία μια άλλη αποκτά συμμετοχή με ανταλλαγή τίτλων» και ως «αποκτώσα εταιρεία» «η εταιρεία που αποκτά συμμετοχή με ανταλλαγή τίτλων».

7 Το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 4, της εν λόγω οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Η παροχή, επ' ευκαιρία συγχώνευσης, διάσπασης ή ανταλλαγής μετοχών, τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της λήπτριας ή αποκτώσας εταιρείας σε εταίρο της εισφέρουσας ή αποκτώμενης εταιρείας, σε αντάλλαγμα τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της δεύτερης αυτής εταιρείας, δεν πρέπει να συνεπάγεται, αυτή καθ' αυτή, καμία φορολόγηση του εισοδήματος, των κερδών ή των υπεραξιών αυτού του εταίρου.

[...]

4. Οι παράγραφοι 1 έως 3 δεν εμποδίζουν ένα κράτος μέλος να λάβει υπόψη, για τη φορολόγηση του εταίρου, το συμψηφιστικό ποσό σε μετρητά που του έχει ενδεχομένως καταβληθεί κατά τη συγχώνευση, τη διάσπαση ή την ανταλλαγή μετοχών».

8 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 90/434 ορίζει ότι «ένα κράτος μέλος μπορεί να αρνηθεί να εφαρμόσει το σύνολο ή μέρος των διατάξεων των τίτλων II, III, και IV της οδηγίας αυτής ή να άρει τα προκύπτοντα από τις διατάξεις αυτές ευεργετήματα όταν η πράξη της ανταλλαγής μετοχών έχει ως κύριο στόχο ή ως έναν από τους κύριους στόχους τη φοροαπάτη ή τη φοροδιαφυγή».

Η εθνική νομοθεσία

9 Στο δανικό δίκαιο η φορολογική μεταχείριση των ανταλλαγών μετοχών διέπεται, αφενός, από τον νόμο περί φορολογήσεως των υπεραξιών επί μεταβιβάσεως κινητών αξιών (aktieavancebeskatningsloven), της 15ης Σεπτεμβρίου 1993 (Lovtidende 1993, σ. 4171, στο εξής: aktieavancebeskatningsloven) και, αφετέρου, από τον νόμο περί φορολογήσεως των συγχωνεύσεων (fusionsskatteloven), της 27ης Αυγούστου 1992 (Lovtidende 1992, σ. 3374, στο εξής: fusionsskatteloven).

10 Το άρθρο 13 του aktieavancebeskatningsloven ορίζει:

«1. Σε περίπτωση ανταλλαγής μετοχών, οι μέτοχοι της αποκτώμενης εταιρείας φορολογούνται κατά τα άρθρα 9 και 11 του fusionsskatteloven, εφόσον η αποκτώμενη εταιρεία και η αποκτώσα εταιρεία είναι εταιρείες κράτους μέλους κατά την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 90/434/ΕΟΚ. Η ημερομηνία της συγχώνευσης είναι η ημερομηνία της ανταλλαγής των μετοχών. Η ανταλλαγή μετοχών πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί το αργότερο έξι μήνες μετά την πρώτη ημέρα της ανταλλαγής.

2. Ως "ανταλλαγή μετοχών", κατά την έννοια της παραγράφου 1, νοείται η πράξη με την οποία μια εταιρεία αποκτά συμμετοχή στο κεφάλαιο άλλης εταιρείας σε ποσοστό το οποίο της παρέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου, έναντι παροχής στους εταίρους της δεύτερης αυτής εταιρείας, σε αντάλλαγμα των εισφερομένων μετοχών, τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της πρώτης και, ενδεχομένως, έναντι καταβολής συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά το οποίο δεν υπερβαίνει το 10 % της ονομαστικής αξίας των τίτλων αυτών ή, ελλείψει ονομαστικής αξίας, της λογιστικής αξίας των τίτλων αυτών.

[...]»

11 Το άρθρο 9 του fusionsskatteloven, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 13, παράγραφος 1, του aktieavancebeskatningsloven, έχει ως εξής:

«1. Οι μετοχές της εισφέρουσας εταιρίας [αποκτώμενης εταιρίας] λογίζονται εκποιηθείσες από μέτοχο σε τρίτον, αν γι' αυτές καταβάλλεται τίμημα με διαφορετικό από τη μεταβίβαση μετοχών της λήπτριας της εισφοράς εταιρείας [αποκτώσας εταιρείας] τρόπο. [...]

[...]»

12 Το άρθρο 11 του fusionsskatteloven ορίζει:

«1. Για τον προσδιορισμό των γενικών ή ειδικών εσόδων, οι μετοχές οι οποίες εκδίδονται από την λήπτρια εταιρία [αποκτώσα εταιρία] και τις οποίες λαμβάνουν

οι μέτοχοι της εισφέρουσας εταιρίας [αποκτώμενη εταιρία] ως αντιπαροχή έναντι των εισφερομένων τίτλων αντιμετωπίζονται ως αν είχαν αποκτηθεί την ίδια ημέρα και με το ίδιο τίμημαμε τις εισφερόμενες μετοχές. [...]

[...]»

13 Δεν αμφισβητείται ότι κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης στο δανικό δίκαιο δεν υπήρχε καμία ειδική διάταξη η οποία να μεταφέρει το άρθρο 11 της οδηγίας 90/434.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

14 Οι Kofoed. και Toft κατείχαν, ισομερώς, το σύνολο του εταιρικού κεφαλαίου της Cosmopolit Holding ApS (στο εξής: Cosmopolit), εταιρίας περιορισμένης ευθύνης του δανικού δικαίου με εταιρικό κεφάλαιο ύψους 240 000 DKK.

15 Στις 26 Οκτωβρίου 1993, έκαστος απέκτησε μία από τις δύο μετοχές, αξίας 1 IEP, οι οποίες αποτελούσαν το εταιρικό κεφάλαιο της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης του ιρλανδικού δικαίου Dooralong Ltd (στο εξής: Dooralong).

16 Εν συνεχεία η Dooralong προχώρησε σε αύξηση του εταιρικού της κεφαλαίου με την έκδοση 21 000 νέων μετοχών, αξίας 1 IEP.

17 Στις 29 Οκτωβρίου 1993, οι Kofoed και Toft αντάλλαξαν το σύνολο των εταιρικών μεριδίων που κατείχαν στην Cosmopolit έναντι του συνόλου των νέων μετοχών στην Dooralong. Επομένως, κατόπιν της ανταλλαγής αυτής έκαστος κατείχε 10 501 μετοχές στην Dooralong. Η τελευταία διέθετε το σύνολο του εταιρικού κεφαλαίου της Cosmopolit.

18 Την 1η Νοεμβρίου 1993, η Dooralong εισέπραξε μέρισμα 2 742 616 IEP (26 000 000 DKK περίπου), καταβληθέν από την πρόσφατα αποκτηθείσα θυγατρική της Cosmopolit, της οποίας τα ίδια κεφάλαια μειώθηκαν έτσι σε 1 709 806 DKK.

19 Στις 3 Νοεμβρίου 1993, η γενική συνέλευση της Dooralong αποφάσισε τη διανομή μερίσματος, ύψους 2 742 116 IEP, στους δύο εταίρους της Kofoed και Toft.

20 Στη φορολογική του δήλωση για τον φόρο εισοδήματος έτους 1993 ο Κ. επισήμανε ότι η ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων της Cosmopolit έναντι νέων μετοχών της Dooralong έπρεπε να απαλλαγεί του φόρου. Η δανική φορολογική αρχή δεν δέχθηκε τη δήλωση αυτή με το επιχείρημα ότι η διανομή μερίσματος έπρεπε να θεωρηθεί ως μέρος της πράξεως ανταλλαγής εταιρικών μεριδίων, με συνέπεια να υπάρχει υπέρβαση του ανωτάτου ορίου του 10 % της ονομαστικής αξίας των δοθέντων σε αντάλλαγμα τίτλων, που προβλέπεται από την οδηγία 90/434 για το ενδεχόμενο συμψηφιστικό ποσό σε μετρητά. Συνεπώς, κατά την άποψη της διοικητικής αυτής αρχής, η εν λόγω ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων δεν μπορούσε να τύχει της απαλλαγής δυνάμει της οδηγίας αυτής.

21 Ο Kofoed αμφισβήτησε ενώπιον του Landsskatteretten την απόφαση της φορολογικής αρχής, κατά την οποία η επίμαχη ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων δεν ήταν δυνατόν να τύχει απαλλαγής δυνάμει της οδηγίας 90/434. Δεδομένου ότι η απόφαση αυτή δεν ανακλήθηκε, ο Κ. άσκησε προσφυγή ενώπιον του Østre Landsret.

22 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Østre Landsret αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 90/434/ΕΟΚ [...] την έννοια ότι δεν υφίσταται "ανταλλαγή μετοχών" κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, όταν οι συμβαλλόμενοι σε μια πράξη ανταλλαγής, παράλληλα με τη συμφωνία ανταλλαγής, γνωστοποίησαν, χωρίς να δεσμεύονται νομικά, ότι κατά την πρώτη γενική συνέλευση της αποκτώσας εταιρείας, η οποία θα διεξαχθεί μετά την υλοποίηση της ανταλλαγής, προτίθενται να ψηφίσουν υπέρ της διανομής μερίσματος, το οποίο υπερβαίνει το 10 % της ονομαστικής αξίας των δοθέντων σε αντάλλαγμα τίτλων και πράγματι καταβάλλεται ένα τέτοιο μέρισμα;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

23 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/434 απαγορεύει τη φορολόγηση μιας ανταλλαγής εταιρικών μεριδίων όπως η επίμαχη.

Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, πρώτον, αν μια τέτοια ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων συνιστά «ανταλλαγή μετοχών» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας αυτής και, ειδικότερα, αν ένα μέρισμα όπως το καταβληθέν πρέπει να συμπεριληφθεί ή όχι στον υπολογισμό του «συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά» που προβλέπει το εν λόγω άρθρο.

Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η φορολογική αρχή θα μπορούσε να λάβει μέτρα έναντι ενδεχόμενης κατάχρησης δικαιώματος, μολονότι ο εθνικός νομοθέτης δεν έλαβε ειδικά μέτρα για τη μεταφορά του άρθρου 11 της οδηγίας 90/434 στο εσωτερικό δίκαιο.

Επί του χαρακτηρισμού ως «ανταλλαγής μετοχών» κατά την έννοια της οδηγίας 90/434

24 Καταρχάς, πρέπει να υπομνηστεί ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/434 απαγορεύει τη φορολόγηση των εταίρων της αποκτώμενης εταιρείας για τους τίτλους που περιήλθαν σε αυτούς επ' ευκαιρία της ανταλλαγής μετοχών.

25 Κατά τον ορισμό του άρθρου 2, στοιχείο δ΄, της ίδιας αυτής οδηγίας, συνιστά «ανταλλαγή μετοχών» «πράξη με την οποία μια εταιρεία αποκτά συμμετοχή στο κεφάλαιο άλλης εταιρείας σε ποσοστό το οποίο της παρέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας αυτής, έναντι παροχής στους εταίρους της δεύτερης αυτής εταιρείας, σε αντάλλαγμα των τίτλων τους, τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της πρώτης και, ενδεχομένως, έναντι καταβολής συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά το οποίο δεν υπερβαίνει το 10 % της ονομαστικής αξίας των τίτλων αυτών ή, ελλείψει ονομαστικής αξίας, της λογιστικής αξίας των τίτλων αυτών».

26 Στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν αμφισβητείται ότι η επίμαχη ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων πραγματοποιήθηκε, καταρχήν, στο πλαίσιο πράξεως αποκτήσεως [συμμετοχής] κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διάταξης.

27 Εντούτοις, οι απόψεις των μερών διίστανται ως προς το αν το μέρισμα που κατέβαλε η Dooralong στους Kofoed και Toft, αμέσως μετά την ανταλλαγή αυτή εταιρικών μεριδίων, πρέπει να θεωρηθεί ως μέρος της πράξεως αυτής αποκτήσεως ή όχι. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, θα υπήρχε υπέρβαση του ορίου του 10 %, που προβλέπει το άρθρο 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 90/434 για το «συμψηφιστικό ποσό σε μετρητά», με συνέπεια τη φορολόγηση της εν λόγω ανταλλαγής εταιρικών μεριδίων.

28 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 44 έως 47 καθώς και 52 και 53 των προτάσεών της, ότι η έννοια του «συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ΄, της

οδηγίας 90/434 αφορά τις χρηματικές παροχές οι οποίες έχουν τον χαρακτήρα γνήσιας αντιπαροχής της πράξεως αποκτήσεως, δηλαδή τις παροχές που κατά τρόπο δεσμευτικό συμφωνήθηκε να καταβληθούν συμπληρωματικώς προς την απονομή τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της αποκτώσας εταιρίας και τούτο ανεξαρτήτως των ενδεχόμενων λόγων στους οποίους στηρίζεται η πράξη.

29 Συγκεκριμένα, από την οικονομία και το σύστημα της οδηγίας 90/434 προκύπτει ότι το «συμψηφιστικό ποσό σε μετρητά» και η πράξη αποκτήσεως αποτελούν μέρη της ίδιας συναλλαγής. Πράγματι, το συμψηφιστικό ποσό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της αντιπαροχής την οποία η αποκτώσα εταιρεία καταβάλλει στους εταίρους της αποκτώμενης εταιρείας προκειμένου να αποκτήσει πλειοψηφική συμμετοχή στην τελευταία.

30 Επίσης, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι από το άρθρο 2, στοιχείο δ΄, καθώς και από την εν γένει οικονομία της οδηγίας 90/434 προκύπτει ότι το κοινό φορολογικό καθεστώς που θεσπίζει η οδηγία και το οποίο περιλαμβάνει διάφορα φορολογικά πλεονεκτήματα εφαρμόζεται αδιακρίτως σε όλες τις πράξεις συγχωνεύσεως, διασπάσεως, εισφοράς ενεργητικού και ανταλλαγής μετοχών, ανεξαρτήτως των λόγων για τους οποίους πραγματοποιούνται και του αν οι λόγοι αυτοί έχουν δημοσιονομικό, οικονομικό ή καθαρά φορολογικό χαρακτήρα. (βλ. απόφαση της 17ης Ιουλίου 1997, C-28/95, Leur-Bloem, Συλλογή 1997, σ. I-4161, σκέψη 36).

31 Συνεπώς, χρηματική παροχή την οποία καταβάλλει η αποκτώσα εταιρεία στους εταίρους της αποκτώμενης εταιρείας δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται ως «συμψηφιστικό ποσό σε μετρητά», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 90/434, για μόνον τον λόγο ότι υφίσταται κάποια χρονική ή άλλη σχέση με την πράξη αποκτήσεως ή ενδεχόμενη πρόθεση φορολογικής απάτης. Αντίθετα, πρέπει να ελέγχεται σε κάθε κρινόμενη περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων, αν η επίμαχη παροχή έχει τον χαρακτήρα δεσμευτικώς συμφωνηθείσας αντιπαροχής της πράξεως αποκτήσεως.

32 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τον σκοπό της οδηγίας 90/434, ο οποίος συνίσταται στην εξάλειψη των φορολογικών εμποδίων στις διασυνοριακές αναδιαρθρώσεις επιχειρήσεων, αφενός, με τη μη φορολόγηση ενδεχόμενων

αυξήσεων της αξίας εταιρικών μεριδίων, πριν όντως πραγματοποιηθούν και, αφετέρου, με τη μη απαλλαγή από τον φόρο των πράξεων που συνεπάγονται σημαντικές υπεραξίες, προκύπτουσες κατά την ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων, για τον μοναδικό λόγο ότι οι πράξεις αυτές εντάσσονται στο πλαίσιο αναδιαρθρώσεως.

33 Όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει καμία ένδειξη στη δικογραφία από την οποία να αποδεικνύεται ότι το επίμαχο μέρισμα αποτελούσε αναπόσπαστο τμήμα της οφειλομένης από την Dooralong αντιπαροχής για την απόκτηση της Cosmopolit, γεγονός που θα αποτελούσε αναγκαία προϋπόθεση για τον χαρακτηρισμό του ως «συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 90/434. Αντίθετα, όπως διαπιστώνει το αιτούν δικαστήριο, ουδέποτε συνήφθη συμφωνία μεταξύ των Kofoed και Toft καθώς και της Dooralong δεσμεύουσα την τελευταία να διανείμει το μέρισμα αυτό.

34 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το επίμαχο μέρισμα στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν επιτρέπεται να συμπεριληφθεί στον υπολογισμό του «συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά» που προβλέπεται στο άρθρο 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 90/434.

35 Επομένως, η επίμαχη ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων εμπίπτει στο άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/434, γεγονός που σημαίνει ότι η φορολόγησή της, καταρχήν, απαγορεύεται.

36 Εντούτοις, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο και η Δανική Κυβέρνηση υπογράμμισαν επανειλημμένως ότι η εν λόγω ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων πραγματοποιήθηκε χωρίς να υπάρχει κανένας λόγος από εμπορική άποψη και προς τον σκοπό και μόνον της εξοικονόμησης φόρων, τίθεται επίσης το ερώτημα ως προς την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου 8, παράγραφος 1, στην περίπτωση ενδεχόμενης κατάχρησης δικαιώματος.

Επί της δυνατότητας να ληφθεί υπόψη ενδεχόμενη κατάχρηση δικαιώματος

37 Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 90/434, τα κράτη μέλη δύνανται να αρνηθούν να εφαρμόσουν, κατ' εξαίρεση και σε ειδικές περιπτώσεις, το σύνολο ή μέρος των διατάξεων της οδηγίας αυτής, ή να ανακαλούν το πλεονέκτημα που προκύπτει από τις διατάξεις της όταν η πράξη της ανταλλαγής μετοχών έχει ως κύριο στόχο ή ως έναν από τους κύριους στόχους τη φοροδιαφυγή ή τη φοροαποφυγή. Επιπλέον, η ίδια αυτή διάταξη διευκρινίζει ότι το γεγονός ότι η πράξη δεν πραγματοποιήθηκε για οικονομικά βάσιμους λόγους, όπως είναι η αναδιάρθρωση ή η ορθολογικότερη οργάνωση των δραστηριοτήτων των εταιριών που ενέχονται στη σχετική πράξη, μπορεί να αποτελέσει τεκμήριο ότι η πράξη αυτή έχει έναν τέτοιο στόχο (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση Leur-Bloem, σκέψεις 38 και 39).

38 Έτσι, το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 90/434 αντανακλά τη γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου κατά την οποία η κατάχρηση δικαιώματος απαγορεύεται. Οι διοικούμενοι δεν μπορούν να επικαλούνται τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου καταχρηστικά ή καταστρατηγώντας τους. Η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν επιτρέπεται να εκτείνεται μέχρι του σημείου να καλύπτει καταχρηστικές πρακτικές, δηλαδή πράξεις που δεν διενεργούνται στο πλαίσιο φυσιολογικών εμπορικών συναλλαγών, αλλά με μοναδικό σκοπό την καταχρηστική εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 1999, C-212/97, Centros, Συλλογή 1999, σ. I-1459, σκέψη 24· της 21ης Φεβρουαρίου 2006, C-255/02, Halifax κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-1609, σκέψεις 68 και 69· της 6ης Απριλίου 2006, C-456/04, Agip Petroli, Συλλογή 2006, σ. I-3395, σκέψεις 19 και 20, καθώς και της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-196/04, Cadbury Schweppes και Cadbury Schweppes Overseas, Συλλογή 2006, σ. I-7995, σκέψη 35).

39 Στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν αμφισβητείται, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 59 των προτάσεών της, ότι υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις που θα μπορούσαν ενδεχομένως να δικαιολογήσουν την εφαρμογή του άρθρου 11, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 90/434.

40 Πάντως, πρέπει καταρχάς να εξεταστεί το ζήτημα αν, ελλείψει ειδικής εθνικής διάταξης περί μεταφοράς του άρθρου 11, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 90/434 στο δανικό δίκαιο, η διάταξη αυτή δύναται εντούτοις να τύχει εφαρμογής στην υπόθεση της κύριας δίκης.

41 Συναφώς πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τα άρθρα 10 ΕΚ και 249 ΕΚ, καθένα από τα κράτη μέλη προς τα οποία απευθύνεται μια οδηγία οφείλει να λάβει, στο πλαίσιο της εσωτερικής έννομης τάξεώς του, όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας σύμφωνα με τον σκοπό που αυτή επιδιώκει (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 2005, C-531/03, Επιτροπή κατά Γερμανίας, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 16, και της 16ης Ιουνίου 2005, C-456/03, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2005, σ. I-5335, σκέψη 50).

42 Επιπλέον, η αρχή της ασφάλειας δικαίου απαγορεύει να δημιουργούν οι οδηγίες, αφεαυτών, υποχρεώσεις σε ιδιώτες. Επομένως, οι οδηγίες δεν μπορούν να προβάλλονται, αυτές καθαυτές, από το κράτος μέλος έναντι των ιδιωτών (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Ιουνίου 1987, 14/86, Pretore di Salo κατά Χ, Συλλογή 1987, σ. 2545, σκέψεις 19 και 20· της 8ης Οκτωβρίου 1987, 80/86, Kolpinghuis Nijmegen, Συλλογή 1987, σ. 3969, σκέψεις 9 και 13· της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-168/95, Arcaro, Συλλογή 1996, σ. I-4705, σκέψεις 36 και 37, καθώς και της 3ης Μαΐου 2005, C-387/02, C-391/02 και C-403/02, Berlusconi κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-3565, σκέψεις 73 και 74).

43 Εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι κατά το ίδιο το γράμμα του άρθρου 249, τρίτο εδάφιο, ΕΚ τα κράτη μέλη έχουν δυνατότητα επιλογής του τύπου και των μέσων μεταφοράς των οδηγιών που εξασφαλίζουν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο το αποτέλεσμα που επιδιώκεται με τις οδηγίες, (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση της 16ης Ιουνίου 2005, C-456/03, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 51).

44 Συνεπώς, εφόσον η νομική κατάσταση που προκύπτει από τα εθνικά μέτρα που λαμβάνονται προς μεταφορά μιας οδηγίας είναι αρκούντως ακριβής και σαφής,

ώστε να παρέχεται στους ιδιώτες η δυνατότητα να γνωρίζουν την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους, η μεταφορά μιας οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη δεν απαιτεί αναγκαστικώς ανάληψη νομοθετικής δράσεως σε κάθε κράτος μέλος. Επίσης, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 62 των προτάσεών της, η μεταφορά μιας οδηγίας μπορεί, ανάλογα με το περιεχόμενό της, να γίνει σε ορισμένες περιπτώσεις και σε ένα γενικό νομικό πλαίσιο, κατά τρόπον ώστε δεν απαιτείται η κατά γράμμα επανάληψη των διατάξεων της οδηγίας σε ειδική νομική διάταξη (βλ. αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2005, Επιτροπή κατά Ιταλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 51, και της 6ης Απριλίου 2006, C-428/04, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 2006, σ. I-3325, σκέψη 99).

45 Δεύτερον, πρέπει να υπομνηστεί ότι όλες οι αρχές των κρατών μελών, όταν εφαρμόζουν το εθνικό δίκαιο, οφείλουν να το ερμηνεύουν στο μέτρο του δυνατού υπό το φως του κειμένου και του σκοπού της κοινοτικής οδηγίας, ώστε να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που επιδιώκεται από την τελευταία. Επομένως, μολονότι είναι αληθές ότι η απαίτηση αυτή σύμφωνης ερμηνείας δεν επιτρέπεται να εκτείνεται μέχρι του σημείου να δημιουργεί η οδηγία, αυτή καθαυτή και ανεξαρτήτως εσωτερικού νόμου περί μεταφοράς της, δικαιώματα και υποχρεώσεις για τους ιδιώτες ή να στοιχειοθετεί ή επιτείνει την ποινική ευθύνη όσων ενεργούν κατά παράβαση των διατάξεών της, ωστόσο, γίνεται δεκτό ότι το κράτος δύναται, καταρχήν, να αντιτάξει στους ιδιώτες μια σύμφωνη ερμηνεία του εθνικού δικαίου (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσες αποφάσεις, Kolpinghuis Nijmegen, σκέψεις 12 έως 14, και Arcaro, σκέψεις 41 και 42).

46 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 63 των προτάσεών της, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει αν υπάρχει στο δανικό δίκαιο κάποια διάταξη ή γενική αρχή που να απαγορεύει την κατάχρηση δικαιώματος ή άλλες διατάξεις σχετικά με τη φοροδιαφυγή ή τη φοροαποφυγή, οι οποίες θα μπορούσαν να ερμηνευθούν κατά τρόπο σύμφωνο με το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 90/434 και, ως εκ τούτου, να δικαιολογήσουν τη φορολόγηση της επίμαχης ανταλλαγής εταιρικών μεριδίων (βλ. ομοίως απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 1982, 8/81, Becker, Συλλογή 1982, σ. 53, σκέψη 34).

47 Αναλόγως της περιπτώσεως, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να διαπιστώσει αν στην υπόθεση της κύριας δίκης πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής των εσωτερικών αυτών διατάξεων.

48 Κατόπιν των ανωτέρω, στο ερώτημα που τέθηκε πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, ένα μέρισμα όπως το καταβληθέν δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στον υπολογισμό του «συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά» που προβλέπεται στο άρθρο 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 90/434 και ότι, συνεπώς, μια ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων, όπως η επίμαχη, αποτελεί «ανταλλαγή μετοχών» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας αυτής.

Συνεπώς, το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/434 απαγορεύει, καταρχήν, τη φορολόγηση μιας τέτοιας ανταλλαγής εταιρικών μεριδίων, εκτός αν διατάξεις του εσωτερικού δικαίου σχετικά με την κατάχρηση δικαιώματος, τη φοροδιαφυγή ή τη φοροαποφυγή δύνανται να ερμηνευθούν σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της εν λόγω οδηγίας και, ως εκ τούτου, να δικαιολογήσουν τη φορολόγησή της.

Επί των δικαστικών εξόδων

49 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Στο ερώτημα που τέθηκε πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, ένα μέρισμα όπως το καταβληθέν

δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στον υπολογισμό του «συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά» που προβλέπεται στο άρθρο 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας 90/434/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1990, σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς για τις συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές μετοχών που αφορούν εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών, και ότι, συνεπώς, μια ανταλλαγή εταιρικών μεριδίων, όπως η επίμαχη, αποτελεί «ανταλλαγή μετοχών» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ΄, της οδηγίας αυτής.

Συνεπώς, το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/434 απαγορεύει, καταρχήν, τη φορολόγηση μιας τέτοιας ανταλλαγής εταιρικών μεριδίων, εκτός αν διατάξεις του εσωτερικού δικαίου σχετικά με την κατάχρηση δικαιώματος, τη φοροδιαφυγή ή τη φοροαποφυγή δύνανται να ερμηνευθούν σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της εν λόγω οδηγίας και, ως εκ τούτου, να δικαιολογήσουν τη φορολόγησή της.

(υπογραφές)